ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas Nr.A420207117
Lietas arhīva Nr.A42-02071-17/43

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2017.gada 4.augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis Staņislavs Linkevičs,

piedaloties pieteicējas /pers. D/ pilnvarotajām pārstāvēm /pers. E/ un /pers. F/, atbildētājas Balvu novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Balvu novada bāriņtiesas pārstāvēm /pers. G/ un /pers. H/, trešās personas /pers. I/ pārstāvei /pers. J/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. D/ pieteikuma par Balvu novada bāriņtiesas 2017.gada 11.aprīļa lēmuma Nr.1-6/39 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Viļakas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja, izvērtējot saņemto informāciju no slimnīcas "Ainaži" par to, ka bērna tēvs /pers. K/. neskatoties uz ārstu atzinumu par nepieciešamību bērnam turpināt ārstēšanos slimnīcā, uzvedās neadekvāti un bija gatavs nekavējoties izņemt bērnu /pers. I/ no slimnīcas un doties prom, sakarā ar ko varēja tikt apdraudēta bērna /pers. I/ veselība un dzīvība, 2017.gada 3.aprīlī pieņēma vienpersonisku lēmumu Nr.1-6/20 par /pers. I/ aizgādības tiesību pārtraukšanu /pers. K/.

[2] Ar Balvu novada bāriņtiesas 2017.gada 11.aprīļa lēmumu Nr.1-6/39 (turpmāk – Lēmums) /pers. K/ atjaunotas pārtrauktās /pers. I/ aizgādības tiesības.

Lēmumā norādīts sekojošs pamatojums.

[2.1] Bāriņtiesa 2017.gada 5.aprīlī telefoniskā sarunā ar bērna tēvu /pers. K/ noskaidroja, ka fakti, kuri norādīti Viļakas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas vienpersoniskā lēmumā, nav patiesi. Tēvs bērnu /pers. I/ slimnīcā "Ainaži" nespieda un sažņaugtu neturēja, tēvs bērnu bija apķēris un cieši turēja. Bērns sūdzējās tēvam par to, ka viņam slimnīcā dara pāri personāls un citi pacienti, un tēvs vēlējās bērnu pasargāt un izņemt no slimnīcas, ko ārsti liedza. Valsts policiju uz slimnīcu "Ainaži" izsauca pats /pers. K/. Tēvs norādīja, ka ieradās slimnīcā noskaidrot bērna veselības stāvokli, jo bērna māte /pers. D/ neatbild uz /pers. K/ telefona zvaniem, liedz tēvam kontaktēties ar dēlu, kā arī nebija informējusi tēvu par bērna atrašanos slimnīcā "Ainaži". Tēvs ir neizpratnē, pa kuru laiku tā ir pasliktinājies bērna veselības stāvoklis, jo vēl Ziemassvētkos bērns piedalījās pirmsskolas izglītības iestādes rīkotajā pasākumā, uzstājās ar priekšnesumu, un bija vesels. /pers. K/ norādīja, ka pastāv domstarpības ar bērna māti par bērna dzīvesvietu, un šo strīdu abi vecāki risina Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesā (turpmāk - tiesa). Tiesa 2016.gada nogalē sprieda bērna dzīvesvietu noteikt tēva dzīvesvietā ārvalstīs, bet sakarā ar bērna slimošanu, pēc 2017.gada 4.aprīļa tiesas lēmuma izpilde ir atlikta uz 2017.gada 1.jūniju. /pers. K/ informēja, ka 2017.gada 6.aprīlī dodas uz ārvalstīm.

[2.2] Pēc bāriņtiesas pieprasījuma slimnīca "Ainaži" 2017.gada 6.aprīlī sniedza bāriņtiesai informāciju par 2017.gada 1.aprīlī notikušo konfliktu slimnīcā "Ainaži", kuru izraisīja /pers. K/. Tēvs ieradās slimnīcā "Ainaži" un vēlējās satiki dēlu /pers. I/. Tikšanās laikā tēvs turēja bērnu klēpī cieši sev piespiedis, atteicās viņu laist atpakaļ uz nodaļu, solīja bērnam, ka vedīs viņu mājās un kategoriski pieprasīja bērna izrakstīšanu no slimnīcas. Pirms viesošanās tēvs nebija zvanījis uz slimnīcu un interesējies par bērna veselības stāvokli. Konflikts notika bērna klātbūtnē ar Valsts policijas darbinieku piedalīšanos. Pēc medicīnas darbinieku novērojumiem tas satrauca bērnu. Bērns, aizgājis uz nodaļu, nomierinājās, bet pēc divām dienām bez redzama iemesla sāka sist savu galvu pret sienu, kā arī Montesori nodarbību laikā bija vērojamas spaidu kustības, kuras iepriekš netika novērotas.

Šobrīd /pers. I/ ir nepieciešams turpināt ārstēšanos slimnīcā "Ainaži". Bērna māte slimnīcā neuzturas kopā ar bērnu, jo vecāku vai aizbildņu uzturēšanās kopā ar bērnu ārstēšanas laikā slimnīcā "Ainaži" nav paredzēta, bet viņa regulāri apmeklē bērnu un interesējas par bērna ārstniecības procesa norisi.

[2.3] Bāriņtiesā 2017.gada 10.aprīlī saņemta Valsts policijas sniegtā informācija, ka 2017.gada 1.aprīlī Valsts policijā tika reģistrēts notikums Nr.007113 par to, ka slimnīcā "Ainaži" apciemot pacientu /pers. I/ ieradies viņa tēvs /pers. K/. Tēvs vēlējās uz savu atbildību pamest slimnīcu kopā ar dēlu, kas viņam tika aizliegts, izskaidrojot, ka šādu jautājumu risināšanai viņam slimnīcā jāierodas darba dienā, kad tajā būs vadība. Sarunas ar /pers. K/ ilga divas stundas, un sarunu laikā bērns atradās tēva klēpī. Bērns izskatījās noguris, brīžiem raudāja, kad dzirdēja, ka Valsts policijas darbinieki neļaus pamest slimnīcu kopā ar tēvu. Sarunas gaitā /pers. K/ neinformēja Valsts policijas darbiniekus par fizisku un emocionālu bērna ietekmēšanu slimnīcā "Ainaži".

[2.4] Viļakas novada bāriņtiesa sarunā ar /pers. I/ ģimenes ārsti Laumu Purviņu (turpmāk - ģimenes ārste) noskaidroja, ka /pers. I/ pie ģimenes ārstes privātpraksē tika reģistrēts 2017.gada 30.janvārī, pirms tam bija ģimenes ārsta Jāņa Vancāna pacients. Bērnam jau agrāk bija diagnosticēta bronhiālā astma, un viņš lietoja zāles atbilstoši diagnozei. Šī gada februāra beigās slimība saasinājās, un bērns tika stacionēts uz SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" (turpmāk - Balvu slimnīca) Bērnu nodaļu, kur bērnu konsultēja alergologs, lai noteiktu turpmāko ārstēšanu. Ģimenes

ārste no Balvu slimnīcas ir saņēmusi izrakstu par bērna ārstēšanu stacionārā un turpmākajām rekomendācijām. Bērna medicīniskā karte ir nosūtīta uz Veselības inspekciju pēc pieprasījuma. Ģimenes ārstei nav informācijas, kurš speciālists ir rekomendējis bērnam ārstēšanu slimnīcā "Ainaži".

[2.5] Salacgrīvas novada bāriņtiesa 2017.gada 6.aprīlī veica sarunu ar /pers. I/ un noskaidroja, ka bērns ar dzīves apstākļiem slimnīcā ir apmierināts, istabiņā jūtas brīvi, labi tajā saimnieko, ir iedzīvojies. Bērns ir mazs un ir ievietots meiteņu nodaļā, un atrodas vienā istabiņā ar jaunāku puisīti. Ivo saprot jautājumus, spēj paust savu viedokli. Nespēj paskaidrot situācijas, kuras nesaprot (aizbraukšana no Anglijas). Runā labprāt, droši, raiti un daudz.

Izsakās skaidri, tomēr reizēm nav saprotams, par kuru vietu viņš runā - Latviju vai Angliju.

Sarunas sākumā bērns ir trauksmains, ar roku knaiba lūpu, burza austiņu. Atbild, ilgi nedomājot, bet jūtams, ka, runājot par vecākiem, nespēj paskaidrot teikto, jo, iespējams, tas nav viņa, bet vecāku viedoklis. Runājot par satikšanos ar tēti slimnīcā, bērna runa kļūst intensīvāka, balss tonis skaļāks, stāstot žestikulē ar rokām. Sarunas laikā pārslēdzas uz sev interesējošām lietām - rotaļlietām, multfilmām, rāda jaunās kurpes, kuras nopirkusi mamma un jaunās zeķes, kuras nopircis tētis.

Bērns ir emocionāli jūtīgs. Stāstot par emocionālām, satraucošām situācijām, Ivo kļūst trauksmains.

Runājot par mammu, Ivo stāsta, ka ar mammu aizbraukuši prom no tēta, jo tā vajadzēja. Aizbraukšanas iemeslu nevar pastāstīt. Latvijā apmeklē bērnudārzu, ir bijis slimnīcā, jo saslimis. Ārstēja klepu. Pēc tam atbraucis uz šo slimnīcu, jo vēl ir klepus.

Runājot par tēti, stāsta, ka nesen saticies ar tēti, ka mamma viņu tētim nozagusi. Zagšanu paskaidro, ka tas ir tāpat, kā veikalā kaut ko nozog. Bērns stāsta par satikšanos ar tēti slimnīcā, ka tētis skaļi runājis, gribēja zēnu aizvest no slimnīcas, ka atbraukusi policija, tētis ar viņiem un dakteri runājis, ka viņi atradušies apmeklētāju istabā, durvīm priekšā stāvējuši policisti ("mēs bijām iesprūsti"). Tētis skatījies, kā var atvērt logu, lai izkļūtu ārā, tad varētu ātri aiziet līdz mašīnai un aizbraukt. Ivo atzīst, ka gribējis tikt ārā no slimnīcas kopā ar tēti.

Uz jautājumu, vai kāds viņu ir sitis, atbild, ka neviens viņu nav sitis. Bērns stāsta, ka draudzējas ar mammu un tēti, bet mamma un tētis nedraudzējas, nerunā. Kādreiz viņi draudzējās. Kopš dzīvo Latvijā, ar tēti sazinājās *skaipā* no mammas datora - mamma ieslēdz datoru, bet viņa ar tēti nerunā, ir dusmīga, iet ārā no istabas, atstāj, lai Ivo runājas. Mamma pie viņa brauc ciemos uz slimnīcu, tad abi pastaigājas ārā.

Ivo vēlas satikties ar tēti. Noprotams, ka viņš skumst pēc savas istabas un mantām Anglijā, tomēr ir apmierināts ar dzīves apstākļiem Latvijā. Vēlas, lai vecāki "draudzētos". Tomēr, ņemot vērā bērna vecumu, viņa viedoklis ir svārstīgs un nav noturīgs, tādēļ ir izvērtējamas bērna vislabākās intereses.

[2.6] Bāriņtiesas sēdē /pers. K/ pilnvarotais pārstāvis /pers. O/ paskaidroja, ka neatzīst Viļakas novada bāriņtiesas 2017.gada 3.aprīļa vienpersonisku lēmumu un uzskata, ka tas ir pieņemts prettiesiski, tāpēc ka ir pārkāpta Bāriņtiesu likuma 23.panta ceturtajā daļā noteiktā teritoriālā piekritība lēmuma pieņemšanai, jo bērns atradās slimnīcā "Ainaži" Salacgrīvas novadā. Lēmumu uzskata par prettiesisku arī attiecībā uz lēmuma pamatojumu, - tas pieņemts mutiski, telefoniski. Māte /pers. D/ ziņojusi nevis personiski ierodoties slimnīcā, bet atstāstot slimnīcas telefonisko informāciju. Viļakas novada bāriņtiesa pieņēmusi šādu lēmumu, nevarot ne pārbaudīt, ne konstatēt pa telefonu sniegtās ziņas. /pers. O/ lēmumā saskata pretrunas, jo vienlaicīgi norādīts, ka bērns atrodas drošos apstākļos, un ka tēvs vērš vardarbību vai citu pretlikumīgu darbību, kas apdraud bērna dzīvību, veselību. Neviens no lēmumā minētajiem apstākļiem nepastāv ne 1.aprīlī, ne pirms tam, ne pēc tam. /pers. O/ lūdza atjaunot /pers. K/ pārtrauktās /pers. I/ aizgādības tiesības.

/pers. O/ norādīja, ka tiesa 2016.gada 9.decembrī pieņēma lēmumu, ar kuru nolemts atgriezt bērnu /pers. I/ mītnes valstī Lielbritānijā. Lēmums tika pārsūdzēts, un 2017.gada 2.februārī, izskatot /pers. D/ blakus sūdzību, tiesas lēmums tika atstāts spēkā. 2016.gada 9.decembra tiesas lēmums ir stājies spēkā. Visi jautājumi, kas skar aizgādības tiesības, vairs nav piekritīgi Latvijas administratīvajām iestādēm, tostarp bāriņtiesai, tie ir piekritīgi Lielbritānijas jurisdikcijai. Viļakas novada bāriņtiesai būtu jāuzrauga, kā tiek pildīts tiesas spriedums.

[2.7] /pers. D/ bāriņtiesas sēdē paskaidroja, ka uzskata Viļakas novada bāriņtiesas lēmumu par pareizu, uzskata, ka bērna tēvam nav jāatjauno pārtrauktās aizgādības tiesības. Viņa zina, ka bērns visu konflikta laiku bijis klāt. Adaptācijas traucējumu simptomi bērnam bija jau atbraucot uz Latviju un pirms tam Anglijā. Slimnīcā "Ainaži" jāārstējas tādēļ, ka tajā ir konkrēti speciālisti, kuri vajadzīgi. Uz jautājumu, kāpēc bērnu neievietoja slimnīcā jau agrāk, kad novēroja, ka ir adaptīvie traucējumi, bērna māte norādīja, ka sākumā nebija tik "traki", izmaiņas sākās 2016.gada nobeigumā. Uz jautājumu, ar kādām ārstniecības metodēm bērns tiek ārstēts, /pers. D/ atbildēja, ka zāles viņam dod, lai viņš nebūtu tik ļoti aktīvs. Medikamentu nosaukumus nezina, jo nav ārsts. Bērnam aktivitāte radusies no bronhiālajām zālēm. To, vai ārstēšanos nevar turpināt mājās, labāk zinot ārsts. Viņa vienmēr pilnībā uzticējusies ārstiem. Astmātiskais bronhīts bērnam ir kopš divu gadu vecuma, bet to atklāja Latvijā. Mediķi neko nevarot pateikt par stabilitātes prognozēšanu bērna veselības stāvoklī.

Uz jautājumu, vai /pers. D/ informēja bērna tēvu par dēla veselības stāvokli, viņa atbildēja, ka teikusi tēvam, kā bērnam iet bērnudārzā. Teikusi, ka vedīs bērnu pie ģimenes ārsta. /pers. K/ laikam nezina, kas ir bērna ģimenes ārsts. /pers. D/ apliecināja, ka nav informējusi /pers. K/ par bērna ievietošanu slimnīcā "Ainaži". Sākumā par to nezināja arī /pers. D/ vecāki, ar kuriem viņa un bērns dzīvo kopā. /pers. D/ uzskata, ka vecākiem viss nav jāstāsta, jo katram esot sava dzīve.

[2.8] No lietas materiāliem var secināt, ka /pers. K/ nav pārkāpis Civillikuma 177.panta tiesību normas, tēvs iespēju robežās piedalās sava bērna aprūpes un audzināšanas nodrošināšanā, tēva un bērna starpā pastāv emocionālā saikne. /pers. K/ nekādi nav apdraudējis bērna veselības aprūpes nodrošināšanu, kā arī bērna dzīvību un veselību. Tēvs, saņemot informāciju par iespējamo vardarbību slimnīcā "Ainaži" pret bērnu no trešo personu puses, vecāka jūtu vadīts, pārvērtējot situācijas nopietnību, centās pasargāt savu bērnu, vēloties izņemt viņu no slimnīcas "Ainaži". Tēvs nedarīja bērnam fiziskas sāpes, bet uztraukumā spieda bērnu sev klāt ar apziņu viņu pasargāt. Tēvs atgriezās slimnīcā "Ainaži" nākamajā dienā, kas liecina, ka bērns nav vienaldzīgs tēvam. Tēvs domā un pārdzīvo par bērnu. Vecāku domstarpību dēļ tēvam nav informācijas par bērna veselības stāvokli, tēvs ir ierobežots vecāka pienākumu pildīšanā, kas liedz iespēju objektīvi novērtēt radušos situāciju.

Bāriņtiesa secina, ka tiesību normas paredz vecāku pienākumu rūpēties par saviem bērniem, nodrošinot ar ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi un pilnvērtīgu fizioloģisku un emocionālu attīstību, un aizsargājot pret emocionālu un fizisku vardarbību. Turklāt minētais vecāku pienākums neizbeidzas pat gadījumā, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu vai abiem vecākiem.

No lietas dokumentiem secināms, ka vecāku starpā pastāv domstarpības, kuru rezultātā bērns emocionāli cieš. Bāriņtiesai radās šaubas, vai bērnam nepieciešama medicīnas iestāde, kurā ārstē bērnus ar ļoti smagām diagnozēm, jo bērna māte nespēja paskaidrot, kādi traucējumi dēlam ir. Ņemot vērā bērna vecumu un veselības traucējumus (pēc mātes vārdiem), nav izprotama arī mātes neatrašanās kopā ar mazgadīgu bērnu, tādējādi pakļaujot viņu emocionālai spriedzei.

Bāriņtiesa, uzklausījusi /pers. K/ pilnvarotā pārstāvja /pers. O/ un bērna mātes /pers. D/ paskaidroto, iepazinusies ar lietā esošajiem dokumentiem un izvērtējusi noskaidroto, secina, ka /pers. K/ nav apdraudējis sava bērna dzīvību un veselību, un nepastāv aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli, līdz ar to tēvam ir atjaunojamas pārtrauktās bērna aizgādības tiesības, un bērna /pers. I/ interesēs ir atgriezties tēva /pers. K/ aizgādībā.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par Balvu novada bāriņtiesas 2017.gada 11.aprīļa lēmuma Nr.1-6/39

atcelšanu.

Pieteikumā norādīts, ka saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1.panta 11.punktu fiziska vardarbība ir bērna veselībai vai dzīvībai bīstams apzināts spēka pielietojums saskarsmē ar bērnu, bet šā panta 12.punktā noteikts, ka bērna pašcieņas aizskaršana vai psiholoģiska ietekmēšana, kaitējot viņa emocionālajai attīstībai, ir atzīstama par emocionālu vardarbību.

No pieteikumam pievienotajiem dokumentiem, saskaņā ar Civillikuma 203.panta pirmās daļas 5.punktu, ir konstatēta /pers. K/ vardarbība pret bērnu /pers. I/.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.pantā ietvertais bērna tiesību aizsardzības princips nosaka, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras. Minētā panta otrajā daļā noteikts, ka visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesas un citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses.

Līdz ar to Viļakas novada bāriņtiesai bija tiesisks pamats pieņemt vienpersonisko lēmumu par aizgādības tiesību atņemšanu /pers. K/.

Balvu novada bāriņtiesa savā Lēmumā balstās tikai uz /pers. K/ advokāta Jāņa Bramaņa mutiskajiem paskaidrojumiem.

Pamatojoties uz faktisko un tiesisko apstākļu kopumu, Balvu novada bāriņtiesai bija jālemj par prasības celšanu tiesā par /pers. K/ aizgādības tiesību atņemšanu.

Lēmums, kas ir pieņemts, neievērojot visu augstākminēto faktisko un tiesisko apstākļu kopumu, ir prettiesisks un neatbilst bērna interesēm.

Pieteicēja uzskata, ka bērna interesēs ir pārtraukt /pers. K/ /pers. I/ aizgādības tiesības.

[4] Paskaidrojumā tiesai atbildētāja pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādīto argumentāciju.

Papildus paskaidrojumā norādīts, ka atbilstoši Salacgrīvas novada bāriņtiesas sniegtajai informācijai /pers. I/ vēlas satikties ar tēti. Noprotams, ka viņš skumst pēc savas istabas un mantām Anglijā, tomēr ir apmierināts ar dzīves apstākļiem Latvijā. Vēlas, lai vecāki "draudzētos". Tomēr, ņemot vērā bērna vecumu, viņa viedoklis ir svārstīgs un nav noturīgs.

[5] Trešās personas /pers. K/ pārstāvja paskaidrojumā Administratīvajai rajona tiesai norādīts sekojošais.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.pantā ir nostiprināts princips, ka tajās tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras. Minētais likums arī nosaka, ka bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību (10.panta pirmā daļa) un ka bērnam ir tiesības uz pastāvīgu dzīvesvietu (10.panta trešā daļa).

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 25.jūnija sprieduma lietā Nr.PAC- 0461, C34054506 ir norādījusi, ka bērna atsevišķa aizgādība nav nosakāma, ja tā nenodrošina bērna intereses un ierobežo viena vecāka tiesības. Tāpat tiesa ir norādījusi, ka izšķirot strīdu par atsevišķas aizgādības tiesību noteikšanu, tiesai ir jāizvērtē, vai apstākļi, uz kuriem pamatots šāds prasījums, atbilst bērna interesēm un tāpēc ir nepieciešama vecāku kopīgas aizgādības izbeigšana.

09.12.2016. Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa ar lēmumu Nr.C32309616 nolēma apmierināt atbildētāja pieteikumu un atgriezt Apvienotajā Karalistē Lielbritānijā Anglijā bērnu /pers. I/, kur šis lēmums ir stājies likumīgā spēkā, un par to ir izdots izpildu raksts.

Anglija un Latvija ir pievienojušās Mágas 1980.gada 25.oktobra "Konvencijai par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem" (turpmāk Konvencija). Kā izriet no iepriekšminētā tiesas lēmuma, tad tiesa ir izvērtējusi pieteicējas rīcību un secinājusi, ka pieteicēja ir nelikumīgi jeb prettiesiski aizturējusi bērnu /pers. I/Latvijas teritorijā, jo minēto darbību nebija saskaņojusi ar /pers. K/. Tamdēļ tiesa atzina, ka pieteicēja tajā skaitā ir pārkāpusi Konvencijas 3.punktu.

Saskaņā ar Konvencijas 4.pantu Konvenciju piemēro attiecībā uz jebkuru bērnu, kurš bijis pastāvīgs Līgumslēdzējas puses iedzīvotājs tieši pirms jebkāda tiesību uz aizbildnību vai apmeklēšanu pārkāpuma.

Bet Konvencijas 5.panta a) apakšpunkts nosaka, ka "tiesības uz aizbildnību" - ietver tiesības, kas attiecas uz rūpēm par bērnu un, it īpaši, uz tiesībām noteikt bērna dzīvesvietu.

Bez minētās Konvencijas regulējuma šos jautājumus nosaka Padomes Regula (EK) Nr.2201/2003 (2003.gada 27.novembra) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr.1347/2000 atcelšanu (turpmāk - Regula).

Tādējādi un saskaņā ar Regulas 2.panta 9.punktu termins "uzraudzības tiesības" ietver tiesības un pienākumus, kas attiecas uz rūpēm par bērnu, un jo īpaši tiesības noteikt bērna dzīvesvietu.

Ņemot vērā, ka pirms bērna aizvešanas uz Latviju bērna pastāvīga dzīvesvieta bija Anglija, ir jāpiemēro Anglijas normatīvie tiesību akti jautājumā par bērna /pers. I/ aizgādību un dzīvesvietas noteikšanu.

[6] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāves pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem, papildus norādot, ka Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa nepamatoti ir lēmusi par /pers. I/ atgriešanu Lielbritānijā.

Bāriņtiesas pārstāves tiesas sēdē pieteikumu neatzina, atsaucoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā tiesai ietvertajiem argumentiem.

Trešās personas /pers. I/ pārstāve /pers. J/ tiesas sēdē norādīja, ka izšķirot strīdu par atsevišķas aizgādības tiesību noteikšanu, tiesai ir jāizvērtē, vai apstākļi, uz kuriem pamatots šāds prasījums, atbilst bērna interesēm un tāpēc ir nepieciešama vecāku kopīgas aizgādības izbeigšana. Bērna interesēs ir vecāku kopīga aizgādība.

Motīvu daļa

[7] Noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējot tos kopsakarā ar lietas materiāliem un lietā esošajiem pierādījumiem, tiesa atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[8] Tiesa konstatē, ka lietā ir strīds par to, vai Bāriņtiesa pamatoti atteica pārtraukt bērnu aizgādības tiesības bērna tēvam /pers. K/, nekonstatējot bērna tēva rīcībā Civillikuma 203.pantā paredzēto bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanas pamatu.

Tādējādi tiesai ir jāpārbauda, vai ir konstatējami priekšnoteikumi administratīvā akta izdošanai, proti, vai pastāv Civillikuma 203.pantā paredzētie priekšnoteikumi bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanai bērna tēvam, citiem vārdiem, vai bērna tēvs ļaunprātīgi izmanto savas vecāku tiesības.

[9] Civillikuma 177.pants noteic, ka līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu. Savukārt bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un

viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Civillikuma 203.panta pirmā daļa noteic, ka bērna aizgādības tiesības vecākam tiek pārtrauktas, ja bāriņtiesa atzīst, ka:

1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz vecākam iespēju aprūpēt bērnu;

2) bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāku apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ);

3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību;

4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais;

5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu.

Šajos gadījumos aprūpi īsteno otrs vecāks, bet, ja arī tam ir šķēršļi, bāriņtiesa gādā par bērna ārpusģimenes aprūpi.

Pārtrauktās aizgādības tiesības vecākam atjauno, kad bāriņtiesa atzīst, ka vairs nepastāv šā panta pirmajā daļā minētie apstākļi.

Tādi paši noteikumi bērna aizgādības tiesību pārtraukšanā un atjaunošanā noteikti Bāriņtiesu likuma 22.pantā, proti, minētā panta pirmā daļa nosaka, ka Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja 1) ir faktiski šķēršļi, kas liedz iespēju aprūpēt bērnu; 2) bērns vecāka vainas dēļ atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos; 3) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību; 4) vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais; 5) konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vardarbību pret bērnu.

No minētajām tiesību normām secināms, ka apstākļus, kas var būt pamatā jautājuma lemšanai par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, var iedalīt objektīvos apstākļos un subjektīvos apstākļos. Minēto normu 1.punktā minētais apstāklis – faktiski šķēršļi, kas liedz iespēju aprūpēt bērnu – ir atzīstams par objektīvu apstākli, jo iemesls, kādēļ vecāks nespēj aprūpēt bērnu, nav tieši atkarīgs no vecāka gribas, savukārt pārējos punktos minētie apstākļi atzīstami par subjektīviem apstākļiem, jo šajos gadījumos vecāka nespēja aprūpēt bērnu ir saistīta ar vecāka gribu.

[10] Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) Konvencijas par bērna tiesībām 3.pantu visās darbībās, kas saistītas ar bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai privātas sociālās nodrošināšanas institūcijas, tiesas (..), primārajam apsvērumam ir jābūt bērna vislabākajām interesēm.

Bērnu tiesību konvencijas pamatā, gan arī no Civillikuma izriet, ka bērna vislabākās intereses ir būt kopā ar saviem vecākiem.

Saskaņā ar Civillikuma 181.panta pirmo daļu bērnam ir tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar jebkuru no vecākiem.

Civillikuma 181.panta otrajā daļa noteikts, ka katram vecākam ir pienākums un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu. Šis noteikums piemērojams arī tad, ja bērns šķirts no viena vai no abiem vecākiem.

Savukārt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26.panta pirmā daļa noteic, ka ģimene ir dabiska bērna attīstības un augšanas vide, un katram bērnam ir neatņemamas tiesības uzaugt ģimenē. Valsts un pašvaldība atbalsta ģimeni, it īpaši daudzbērnu ģimeni, un sniedz tai palīdzību.

No minētajām tiesību normām secināms, ka aizgādības tiesības pārtraucamas vecākiem tikai īpašos, ļoti nopietnos gadījumos. Tas ir galējais līdzeklis, ja nav iespējams novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus, viņam paliekot vecāku aprūpē, jo katram bērnam ir tiesības, lai viņam būtu vecāki, un tikai īpašos gadījumos un pastāvot objektīvam iemeslam, vecākiem ir pārtraucamas aizgādības tiesības.

[11] Izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku iesniegtajiem paskaidrojumiem, tiesa secina, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi nav konstatējams pietiekošs pamats bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanai bērna tēvam.

Minēto secinājumu tiesa izdarījusi, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[11.1] No lietas materiāliem izriet, ka Viļakas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja 2017.gada 3.aprīļa vienpersonisku lēmumu Nr.1-6/20, ar kuru tēvam /pers. K/ tika pārtrauktas bērna /pers. I/ aizgādības tiesības, pieņēma pamatojoties uz saņemto informāciju no slimnīcas "Ainaži" par to, ka 2017.gada 1.aprīlī bērna /pers. I/ tēvs /pers. K/, neskatoties uz ārstu atzinumu par nepieciešamību bērnam turpināt ārstēšanos slimnīcā, uzvedās neadekvāti un bija gatavs nekavējoties izņemt bērnu /pers. I/ no slimnīcas un doties prom, sakarā ar ko varēja tikt apdraudēta bērna /pers. I/ veselība un dzīvība.

[11.2] Pirms Lēmuma pieņemšanas Bāriņtiesa 2017.gada 5.aprīlī telefoniskā sarunā ar bērna tēvu /pers. K/ noskaidroja, ka fakti, kuri norādīti Viļakas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas vienpersoniskā lēmumā, nav patiesi. Tēvs bērnu slimnīcā "Ainaži" nespieda un sažņaugtu neturēja, tēvs bērnu bija apķēris un cieši turēja. Bērns sūdzējās tēvam par to, ka viņam slimnīcā dara pāri personāls un citi pacienti, un tēvs vēlējās bērnu pasargāt un izņemt no slimnīcas, ko ārsti liedza. Valsts policiju uz slimnīcu "Ainaži" izsauca pats /pers. K/. Tēvs norādīja, ka ieradās slimnīcā noskaidrot bērna veselības stāvokli, jo bērna māte /pers. D/ neatbild uz /pers. K/ telefona zvaniem, liedz tēvam kontaktēties ar dēlu, kā arī nebija informējusi tēvu par bērna atrašanos slimnīcā "Ainaži". Tēvs ir neizpratnē, pa kuru laiku tā ir pasliktinājies bērna veselības stāvoklis, jo vēl Ziemassvētkos bērns piedalījās pirmsskolas izglītības iestādes rīkotajā pasākumā, uzstājās ar priekšnesumu, un bija vesels. /pers. K/ norādīja, ka pastāv domstarpības ar bērna māti par bērna dzīvesvietu, un šo strīdu abi vecāki risina Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesā.

Pēc bāriņtiesas pieprasījuma slimnīca "Ainaži" 2017.gada 6.aprīlī sniedza bāriņtiesai informāciju par 2017.gada 1.aprīlī notikušo konfliktu slimnīcā "Ainaži", kuru izraisīja /pers. K/.

Bāriņtiesā 2017.gada 10.aprīlī saņemta Valsts policijas sniegtā informācija, ka 2017.gada 1.aprīlī Valsts policijā tika reģistrēts notikums Nr.007113 par to, ka slimnīcā "Ainaži" apciemot pacientu /pers. I/ ieradies viņa tēvs /pers. K/, kurš vēlējās uz savu atbildību pamest slimnīcu kopā ar dēlu, kas viņam tika aizliegts, izskaidrojot, ka šādu jautājumu risināšanai viņam slimnīcā jāierodas darba dienā, kad tajā būs vadība.

Salacgrīvas novada bāriņtiesa 2017.gada 6.aprīlī veica sarunu ar /pers. I/ un noskaidroja, ka bērns ar dzīves apstākļiem slimnīcā ir apmierināts, istabiņā jūtas brīvi, labi tajā saimnieko, ir iedzīvojies. Bērns ir mazs un ir ievietots meiteņu nodaļā, un atrodas vienā istabiņā ar jaunāku puisīti. Ivo saprot jautājumus, spēj paust savu viedokli. Nespēj paskaidrot situācijas, kuras nesaprot (aizbraukšana no Anglijas). Runā labprāt, droši, raiti un daudz.

Ivo vēlas satikties ar tēti. Noprotams, ka viņš skumst pēc savas istabas un mantām Anglijā, tomēr ir apmierināts ar dzīves apstākļiem Latvijā. Vēlas, lai vecāki "draudzētos". Tomēr, ņemot vērā bērna vecumu, viņa viedoklis ir svārstīgs un nav noturīgs, tādēļ ir izvērtējamas bērna vislabākās intereses.

[11.3] No lietas materiāliem tiesa secina, ka /pers. K/ nav pārkāpis Civillikuma 177.panta tiesību normas, tēvs iespēju robežās piedalās sava bērna aprūpes un audzināšanas nodrošināšanā, tēva un bērna starpā pastāv emocionālā saikne. /pers. K/ nekādi nav apdraudējis bērna veselības aprūpes nodrošināšanu, kā arī bērna dzīvību un veselību. Tēvs, saņemot informāciju par iespējamo vardarbību slimnīcā "Ainaži" pret bērnu no trešo personu puses, vecāka jūtu vadīts, pārvērtējot situācijas nopietnību, centās pasargāt savu bērnu, vēloties izņemt viņu no slimnīcas "Ainaži". Nav konstatēts, ka tēvs 2017.gada 1.aprīlī darīja bērnam fiziskas sāpes, bet uztraukumā spieda bērnu sev klāt ar apziņu viņu pasargāt. Tēvs atgriezās slimnīcā "Ainaži" nākamajā dienā, kas liecina, ka bērns nav vienaldzīgs tēvam. Tēvs domā un pārdzīvo par bērnu. Vecāku domstarpību dēļ tēvam nav informācijas par bērna veselības stāvokli, tēvs ir ierobežots vecāka pienākumu pildīšanā, kas liedz iespēju objektīvi novērtēt radušos situāciju.

Bāriņtiesa pamatoti secināja, ka tiesību normas paredz vecāku pienākumu rūpēties par saviem bērniem, nodrošinot ar ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi un pilnvērtīgu fizioloģisku un emocionālu attīstību, un aizsargājot pret emocionālu un fizisku vardarbību. Turklāt minētais vecāku pienākums neizbeidzas pat gadījumā, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu vai abiem vecākiem.

No pieteicējas un /pers. K/ paskaidrojumiem secināms, ka vecāku starpā pastāv domstarpības, kuru rezultātā bērns emocionāli cieš. Bāriņtiesai, kā arī tiesai, izskatot lietu radās šaubas, vai bērnam nepieciešama medicīnas iestāde, kurā ārstē bērnus ar ļoti smagām diagnozēm, jo bērna māte nespēja paskaidrot, kādi traucējumi dēlam ir. Ņemot vērā bērna vecumu un veselības traucējumus (pēc mātes vārdiem), nav izprotama arī mātes neatrašanās kopā ar mazgadīgu bērnu, tādējādi pakļaujot viņu emocionālai spriedzei minētajā medicīnas iestādē.

Līdz ar to tiesa secina, ka /pers. K/ nav apdraudējis sava bērna dzīvību un veselību, un nepastāv aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli, līdz ar to nepastāv priekšnoteikumi Lēmuma atcelšanai.

[12] Ņemot vērā iepriekš, sprieduma [11] punktā konstatēto, tiesa atzīst, ka Bāriņtiesa, iegūstot informāciju no medicīnas iestādēm, valsts policijas, Salacgrīvas novada bāriņtiesas, kā arī pieņemot paskaidrojumus no bērnu vecākiem, ir savākusi pietiekamu informāciju, lai konstatētu, ka nav pamata aizgādības tiesību pārtraukšanai bērnu tēvam. Tādējādi, tiesa atzīst, ka Lēmums pieņemts atbilstoši tā brīža faktiskajai situācijai, tas ir tiesisks un pamatots, savukārt pieteicējas pieteikums ir noraidāms.

[13] Civillikuma 181.panta ceturtā daļa nosaka, ka vecākiem un personām, kurām ir saskarsmes tiesība attiecībā uz bērnu vai kuru aprūpē bērns atrodas, ir pienākums atturēties no tādām darbībām, kas varētu negatīvi iespaidot bērna attiecības ar kādu no vecākiem.

Izvērtējot lietas materiālus, tiesai ir pamats uzskatīt, ka minētais strīds lietā ir izcēlies bērnu vecāku savstarpējo nesaskaņu dēļ, kas savukārt būtiski ietekmē bērna psihoemocionālo stāvokli.

Tādējādi, tiesa vēlas norādīt, ka bērna vecākiem, risinot savstarpējas nesaskaņas, vajadzētu atturēties no bērna iesaistīšanas savu konfliktu risināšanā, bērna klātbūtnē nievājoši izteikties vienam par otru, tādējādi negatīvi noskaņojot bērnu pret kādu no vecākiem, un, rīkojoties bērnu interesēs, veicināt labu attiecību uzturēšanu bērniem ar abiem vecākiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par Balvu novada bāriņtiesas 2017.gada 11.aprīļa lēmuma Nr.1-6/39 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis S.Linkevičs